

Tillai Gábor szenvedélyes utazó, elkötelezett népművelő, útikönyvek szerzője és kiváló fotós. A legapróbb településen is az egyedi jelleget fürkészi. Mert érték mindenütt van – vélekedik. Nagy élvezettel fedezi fel a hazai tájakat, olasz barátai szerint jobban ismeri Észak-Itáliát, mint az ott élők. Bármerre jár, nemcsak a természet, az építészeti emlékek, s a művészeti értékek ejtik rabul, de az emberek szokásai is érdeklik. A Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület pécsi csoportjának elnöke. Kiemelkedően sokrétű múzeumpedagógiai tevékenységéért Sólyom László a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével tüntette ki 2005-ben.

„Utazó történész vagyok”

– A mi családjunkban természetes volt, hogy útra kelünk, gyakran sátraztunk, így már gyermekkoromban bejárhattam Közép-Európát – meséli Tillai Gábor történész, aki a Baranya Megyei Múzeumok kötelékében az elmúlt 25 évben több poszton is dolgozott, jelenleg mint kulturális menedzser tevékenykedik. – Sok szép úti élményt köszönhetek a kóruséneklésnek is, tizenöt éves koromtól három évtizeden át voltam tagja a Mecsek Kórusnak. Több mint ötven évvel ezelőtt, a Lahti és Pécs között újonnan alakult testvérvárosi kapcsolatot első hivatalos delegációjaként utazhattunk Finnországba. Leningrádig repülővel, onnan vonattal mentünk, és bizony tizenévesként csak ámultam, micsoda különbség van a szovjet mindennapok és a fejlett nyugat között. S miután a Nagy Lajos Gimnáziumban angol tagozaton végeztem, a szüleimtől érettségi ajándékként egy háromnapos londoni utat kaptam.

– *Tanári, majd történelmi diplomát szerzett, s a múzeumba kerülvén remekül ötvözte két nagy szenvedélyét: az utazást és az ismeretterjesztést.*

– Épp akkor, negyed századdal ezelőtt alakult pécsi-baranyai polgárokból egy 30-40 fős közösség, melynek tagjai rendszeresen eljöttek a kiállítás-megnyitókra, sőt, ezen alkalmaknál többet is igényeltek. Így nagyszerű kollégáim sorra felkértem kisebb előadások megtartására: Bezerédy Győző például régi pécsi bálokról mesélt, Kárpáti Gábor a régészeti

ásatásokról. Első főnököm, Kerényi Gábor idejében indítottuk el a Hétvége a múzeumban elnevezésű programot: péntektől vasárnapig nemcsak tárlatvezetéssel vártuk az érdeklődőket, hanem beiktattunk egy-egy kirándulást is, mondjuk a Jakab-hegyi földvárhoz és pálos romokhoz, de helye volt a kínálatban hangulatos kamarakonzertnek is a Csontváry Múzeumban, sőt, a gyerekeknek kézműves foglalkozást vezetett a magyarlukafai mester, Kékes Tóbiás. A 90-es évek végéig működött ez, azóta sok minden átalakult a múzeumi ismeretterjesztés területén.

– *Vezetése alatt a Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület pécsi klubja tíz év alatt maroknyi csoportból 250-300 fős közösséggé nőtt. Mi a titka?*

– Múzeumpedagógusként az a feladat, hogy minél tartalmasabban

töltsem ki azt a „hézagot”, ami az iskolai és a tudományos élet között húzódik. A klub kitűnő példa arra, hogy az emberek mennyire igénylik az értelmes szellemi elfoglaltságot. Ünnepe számukra, hogy részt vehetnek egy megnyitón, tárlatvezetésen vagy előadáson, ráadásul nagyon sok önkéntes munkát is vállalnak: a Múzeumok éjszakáján teremőrként segítenek, a fesztiválokon népszerűsítik a klubot, s a rendezvényeinket. Ellátogattam velük az összes pécsi templomba, így mindenki megismerhette a maga felekezetén, gyülekezetén kívülieket is. Erre építve később a görögkeleti parókus vezetésével felkerestük a baranyai szerb templomokat. Sokan akkor jártak életükben először Grábócon, vagy a Dráva mellékén. Nem ismerjük eléggé a közvetlen környezetünket, ezért is

igyekszem Tolna és Somogy megye látnivalóit is úti célként választani. Pakson például nemrég megtalálták egy bronzból készült császárszobor részletét: egy lábszárát, melyen gyönyörűen megmintázott, bőrfonatú szandál rajzolódik ki. Ugyanolyan katonai táborban, a dunakömlődi római erődben letek rá, s hasonló értéket is képvisel, mint a mi Dunaszekcsőn előkerült Marcus Aurelius-portrénk. Érdekes lenne akár egyszerre is bemutatni őket, hisz európai rangú leletekről van szó. Ha útra kelek, akkor is a tematikus kirándulások híve vagyok. Vagy egy kistérséget igyekszünk megismerni, vagy mint legutóbb, Lombardiában, olyan felfedezést teszünk, amilyenre csak személyesen van lehetőség. Én utazó történész vagyok, s a helyszínen szeretek meggyőződni a dolgokról. A pécsi székesegyház altemplomi lejárójának faragványairól úgy tartjuk, Lombardiából jöhetett a mester, aki kifaragta őket. Általában Comóra és Paviára hivatkozunk. Én Paviába vittem a csoportot, s ott, a San Michele-templomban a pécsihez nagyon hasonló levélmotívumokra bukkantunk, vagyis megleltük a forrást.

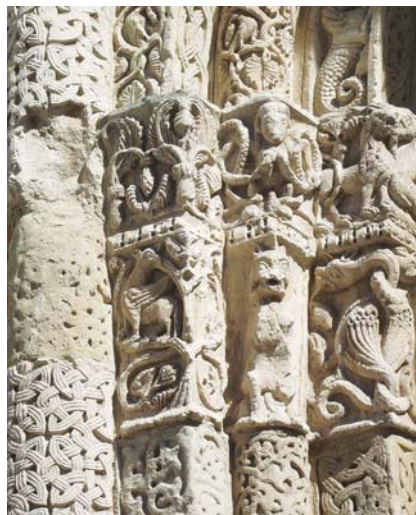
– *Mi volt a legtávolabbi helyszín, ahová utat szervezett?*

– Szicília. Napközben a nyüzsgő nagyvárosok helyett szabadtéri helyszíneket kerestünk fel: a tivoli Hadrianus-villát, a vízesést, vagy Paestum görög templomait, amelyek épebben

maradtak ránk Hellas hasonló emlékeinél. És felmáztunk a Lipari-szigeteken lévő, 296 méter magas Vulcanóra, minden vulkán névadójára. Ha növekvő holdkor érjük el úti célunkat, jobb időben bízhatunk, mint máskor. Így októberben is megmártózhattunk a Földközi-tengerben.

– *Sokat publikál, útikönyveket ír.*

– A Zsebemben Pécs című sétálókönyvecske a hatodik kiadásnál tart,

A PÉCSI SZÉKESEGYHÁZ KÓFARAGÓ-MESTERE PAVIÁBÓL JÖHETETT

időről időre frissítem, aktualizálom. Nem szabad szikár adatokkal fárasztani a turistát, inkább irodalmi idézetekkel, régi leírásokkal színesítve, oldottabb formában szeretem megfogalmazni a tudnivalókat. E kötetet a pécsi gyerekek vetélkedőkre készülve is nagyon jól hasznosítják, sőt, Lahtiban a magyar nyelvtanfolyamon ezt használják tankönyvként. A Hetedhétthát című magazinban művelődéstörténeti cikkeim jelentek meg, zömében a klubbal tett utakról, de oxfordi tapasztalataimról is beszámoltam, miután vendégtanár lehettem az ottani egyetemen. Azért érdemes mindezt megosztani a szélesebb közönséggel, mert nem szabad túlbecsülnünk a közismert térségeket, értékek ugyanis mindenütt vannak. A Kárpátalján, a Felvidéken, Erdélyben, s a Vajdaságban élőknek a maguk kis temploma ugyanolyan fontos, mint a párizsiaknak a Notre-Dame. Sok útikönyvben megjelentek a fotóim is, és az én javaslatomra láttak napvilágot olyan baranyai kiadványok, melyekben a látnivalók bemutatását gasztronómiai és etnográfiai

ismeretek egészítik ki. Ugyanis az itt élő nemzetiségek mentalitásbeli különbségét jól tükrözi a konyhájuk, a viseletük, a tánc kultúrájuk, a zenéjük, a kézművességük, a hagyományrendszerük, de az is, milyen a házuk, a portájuk.

– *Évtizedek múltán nem fárasztó idegenvezetőként helytállni?*

– Én örömmel lelem benne. Sokszor mutathatom be városunk nevezetességeit a Pécsre látogató hírességeknek. Egy NATO-főtisztár ittlétekor a lezárt Sétatéren, civil ruhás biztonsági őrök kíséretében jártuk végig a világörökségi helyszíneket, de én lehettem a kísérője Plácido Domingónak is. Őt különösen a székesegyház nyűgözte le, kérte is, hadd imádkozhasson egyedül, így pár percre elvonult a Corpus Christi-kápolnába. Külföldieket azért jó kalauzolni, mert mást vesznek észre, mint az itt élők. S egy tízéves gyerek ugyanolyan fontos, ha múzeumi közegben jár, mint bármely híresség. Sőt, ha egy 30 fős

A COMÓI DÓM HOMLOKZATA

osztályból csak 5-10 gyerek érdeklődik, azt sem bánom, mert számukra biztosan tartalmas a program, a többiek meg talán később rájönnek, érdemes néha itt is körülnézni. A kóruséneklés tanított meg arra, hogy én csupán egyetlen hang vagyok az ötvenből, de az összehatáshoz arra is szükség van. És miként minden koncert, úgy minden utazás is megismételhetetlen. Ám az élet hosszú, s ahová nagyon szeretnénk, oda előbb-utóbb úgyis eljutunk!

LEJEGYEZTE: CSATÓ ANDREA

CERTOSA DI PAVIA (PAVIAI KOLOSTOR, EURÓPA TAJ MAHALJA)

